

ТАТАРЧА БАШВАТКЫЧЛАР

№ 3, Март, 2011 ел

Е	Р	Л	Е	Т	Л	Л	Т	Р
В	Т	О	Т	Р	О	Е	М	А
А	К	Т	О	С	Б	Й	В	А
Т	С	В	Б	У	У	Ч	О	Й
В	И	А	Е	Д	С	К	Ы	Ч
Е	Л	И	П	Т	О	Б	И	Л
М	О	С	А	В	М	О	К	Ь
Е	Т	М	О	Я	Х	Д	О	Р
Л	Р	О	Т	А	Т	Е	Ь	А
К	И	Ц	О	М	О	П	Л	Б

Рәсемнәрдә сурәтләнган транспортларның исемнәрен башваткычтан табыгыз. Кызыл төс белән билгеләнгән хәрефләрне буш шакмакларга дәрәс итеп язсагыз, тагын бер транспорт чарасының исеме килеп чыгар.

							
		Лалә, роза, ирис		Тәндәге сыеклык Кар өөрмәсе			
						Карабас ... Көн (ант.)	
		Пар		Агач телеме	Өс (ант.)		
	Арт (ант.) Жир сөрү коралы		Ашханәдә ризык исемлеге			Төш (ант.)	
		Дөрес, чын	Элекке аяк киеме			Кешедә ул 32 Борынгы Идел	
		Сафлык төсе				...-жәя Йомшак (ант.)	Каен, имән, юкә
Мөмкин- лек, форсат		Сагыш төсе			H ₂ O	Вертолет маркасы Ирсез хатын	
Чәч тарагыч					Дәүләт символы		
			Сәнгать төрә		Хәрби берәмлек Бәләкәй Петр		
Тавык төшенә керә	Жир өсте сызымы	Жир үлчәү берәм- леге	Аның аша өйгә керәләр				
		Зат алмаш- лыгы				Танта- нага киелүче костюм	
				Дистә			

Жөп (ант.)	Театраль ...	Юына торган урын	Ылыслы агач	Иренгә сөртелә	Як, юнәләш	Түр бүлмә
Төзелеш материалы	Елга (Вьет- нам)	... Фидай (шагыйрь)	Таудан шуу өчен кирәк	Тукума төре	Жиләк-жимеш согы	... Шамов (язучы)

1			2		3		4		5			6
		7					8					
9	10				11	12			13		14	
15			16		17		18		19			20
												
23	24				25	26			27		28	
29			30		31		32		33			34
												
37	38				39	40			41		42	
43			44		45		46		47			48
												
51					52				53			

Горизонталь буенча: 1. Язын елгаларның ярларынан чыгуы 3. Шәһәр 7. Карак 8. Исерткеч эчемлек 9. Көч-күәт 11. Сабый 13. Сайлап куелган житәкче 15. Урман эчендәге ачыклык 22. Кояш тараткан яктылык 25. ... Арсланов (шагыйрь) 29. Табанның арткы өлеше 31. Ашамлык, ризык 33. Футболда вакыт аралыгы 36. Жанна д'... 37. Аш тәмләткеч 39. Ачык киң майдан 41. Тоткын 43. Кыска (ант.) 45. Дедал улы 47. ...-сау 49. Хайван тәннендәге йон 50. Олау 52. Ашлык сугу урыны (элек)

Вертикаль буенча: 2. Явыз рух 4. Триумф ...сы 5. Мөселман илләрендә дәүләт башлыгы 6. Жиңел этхәлектәге комедия-водевиль 10. Туп капкада 12. 4046,86 кв.м. га тигез майдан үлчәү берәмлеге 14. Эсперантога охшаш халыкара тел 15. Аңлаешлы 16. ... Акмал (шагыйрь) 17. Аллаһның берлегенә инану 18. Кечкенәнең синонимы 19. Машина "күзе" 20. Каршы түгел 24. Музыкаль юнәлеш 26. Рәсәй автомобиле 28. Берәр эшкә кешенең керткән өлеше 29. Сулау органы 31. Операда аерым башкарылуы жыр 32. Су торбасы боргычы 33. Сөзәк (ант.) 34. Озынлык үлчәү берәмлеге 38. Сөю, иркәләү 40. Тырнак ялтыраткыч буяу 42. Жепнең аерылгысыз "дусты" 43. Тиз (ант.) 44. До, ре, ми 45. Назлы 46. Европадагы елга 47. "... авыздан яңа сүз" (мәкаль) 48. Шук

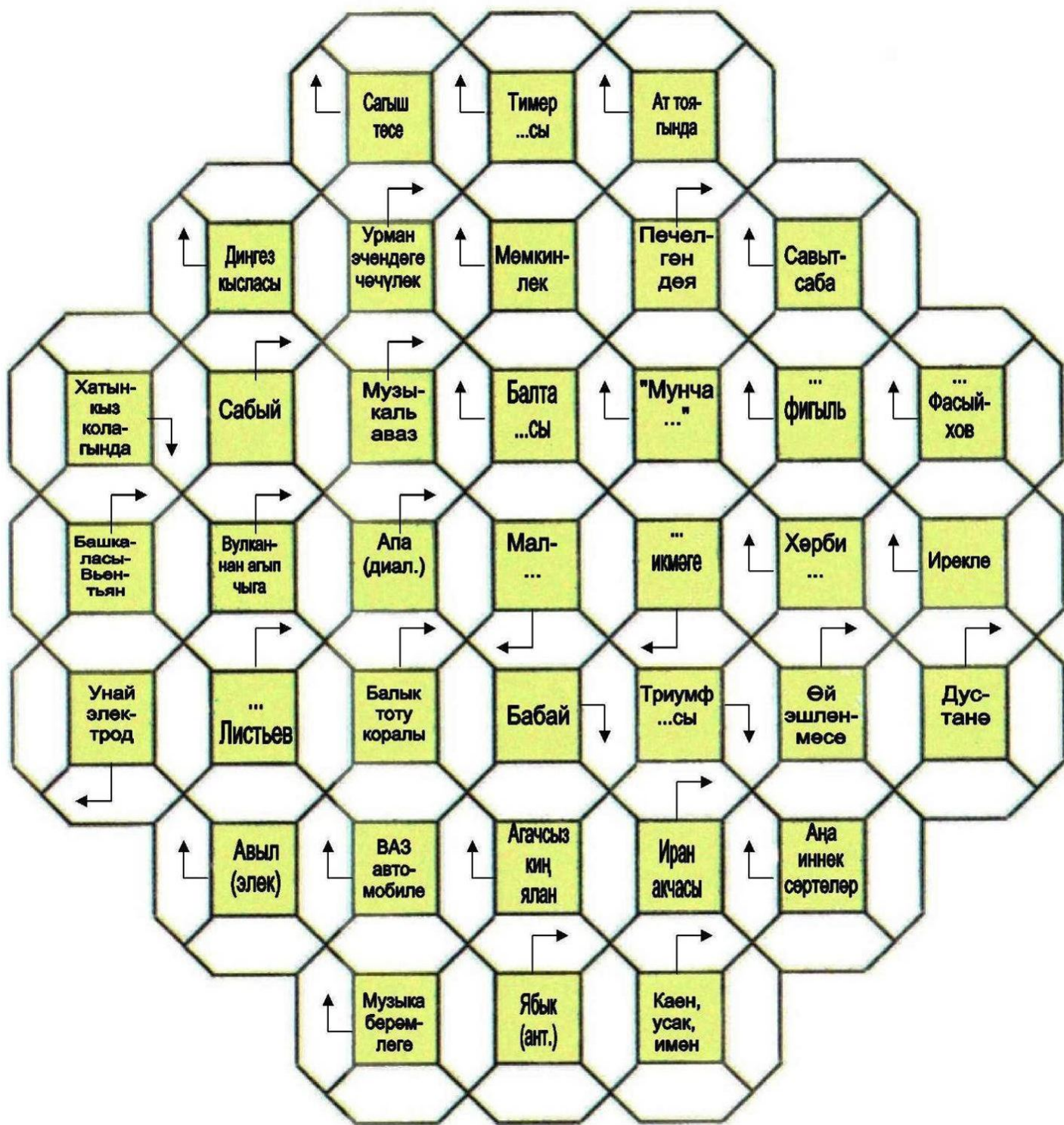
КИРПЕЧ СКАНВОРД

Фикер, уй	Милли ... (спорт)	Текә (ант.)	Аваз төре	Күгә- рек	“... ашы- кара- кары”	“... тел” (жыр)	Бала- лар атын- гычы	Кыргый дуңгыз	Печән өеме	Сай (ант.)	Сабан- ның бер өлеше	Эш коралы	Дүрт дистә	Эшчән
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Юыну әсбабы	Жир сөрү коралы	Яшелчә	Борча (диал.)	Агач	Чәч тара- гыч	Ашлык жим- шөне	Бәби “кара- ваты”	Ул ертык- тан көлә	Ятак	Агач “гөрзи”	Эчнен бер өлеше	Чәер	2X4=	Шома
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Үсем- лекнең тыш- часы	Сабын куыгы	Китап- ның бер өлеше	Күч- тәнәч	Акрын янучы ... ут	Юмарт (ант.)	Аякның аскы өлеше	Атлар өере	Бик саран	Аш тәм- ләткеч	Палас	Кияү тули	Налог	Ашлык суккач кала	Балык- ның сулау органы
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓

Кирпеч сканвордта уртак кирпичләрдәге хәрәфләр ике җавап өчен дә бер үк.

Күз өстендә	Урман жәнлегә	Машина “күзе”	Шөһәр (Италия)	Куак	Балык	Палатка	Сасы ис
Гөл чүлмәге	Дәва	... Миндияр (жырчы)	Көнъяк жимеше	Тышлык	Яшелчә ... сы	Каен тузыннан ясалган савыт	

КӨРЭЗЛЕ КРОССВОРД

Йөк машинасы	Алпавыт биләмәсе	... Миңнуллин (драматург)	Бер айда дүртәү	...-белеш	Хайванның борыны	Агач телеме	Ел фасылы
Нефть эшкөртмәсе	Кимү (ант.)	Жанатар	... Рахлин (дирижер)	Чалбар (элек)	Сунарчы	Татар халык жыры	

Химик элемент	Биектау районндагы авыл	Акшар	"..., еше, ..." (кинофильм)	Жан Поль ... (философ)	ТЖ районы	Нарат энәсе	Малай
Башкортостан районы	Ашлык жимшәне	Көчле кар өөрмәсе	Дингез юлбасары	Кораб баскычы	Затлы ефөк туқыма	Өмөл, чара	

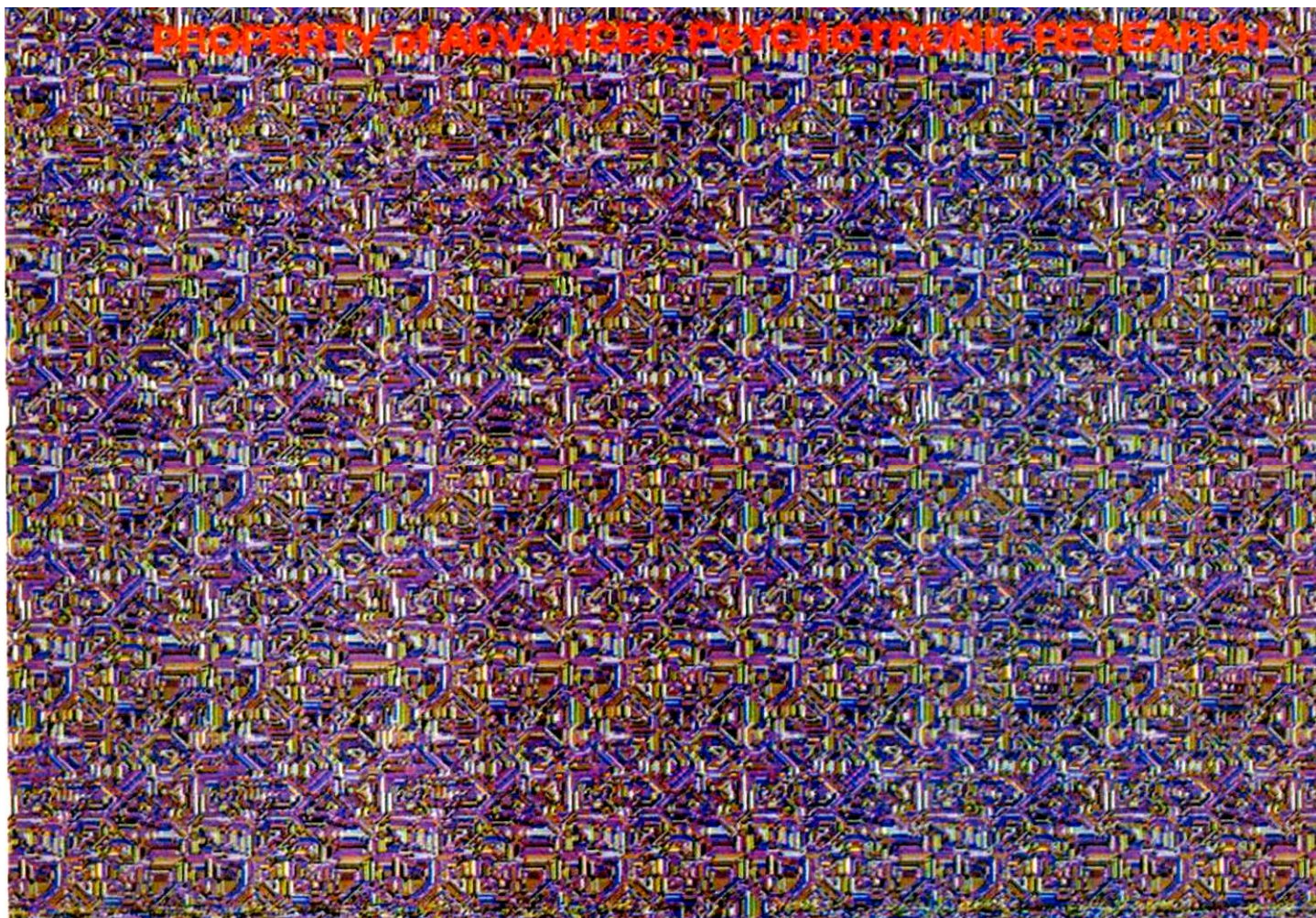
1			2					3			4
			5		6		7				
8	9			10						11	12
			13					14			
	15						16				
	17				18		19				
20				21						22	23
			24					25			
			26								
27								28			

Горизонталь буенча: 1. Утрау 3. Тере будильник 5. Ылыслы агач 8. Йорт кошы 10. Габдерәхим Утыз-... 11. Өйнең эчке өлеше 15. Ишелгән калын бау 16. Житәкчелек итү 17. Хат тышына языла 19. Ашлык сукканда коелып кала 20. Сөт ризыгы 21. АКШ президенты Барак .... 22. Билгесез сан 26. Йортларда яшәүче канатлы бөжәк 27. Вулканнан атылып чыга 28. Мушкетерларның "атасы"

Вертикаль буенча: 1. Ризык 2. Чигелгән бизәк 3. Юкның киресе 4. Нарат сагызы 6. Зур күләмле әдәби әсәр 7. Һиндстанның элекке премьер-министры Индира ... 9. АКШ штаты 12. Үзәнле урын 13. Кычкыру 14. Индуизмда язмыш 18. Түземле 19. Бергә башкарыла торган 20. Шомырт (диал.) 23. Авыл (иск.) 24. Гаилә башлыгы 25. Көнъяк Америкадагы тау

Таиландның элекке исеме	Поездлар туктау урыны	Аллага ялвару	... төене	Мая	Кешене сурәтләгән картина	Грек хәрәфе
Нота	Электр көче берәмлеге	Музыкаль форма	Фән эшлеклесе	Стадия, момент	14 яшь тулгач бирелүче документ	Музыка стиле

Сыңар	Конверт тышына языла	"... тауда" (жыр)	Кыргый мәче төре	Евро, доллар	Жинаятчеләр төркеме	Кәмит
Хәрбиләрнең тантаналы йөрүе	Запас, ятма	Немец (элек)	Сыер төлин-көсе	Сарык көтүче	Календарь вакыт	Бөлөкәй Мария

Өлеге стереограммада жиләк-жимеш сурәтләнгән. Рәсемдәге әйберне күрер өчен карашны үзәккә таба юнәлтергә кирәк. Мондый күләмле рәсемнәрне карау күзне ял иттерә, төрле күз авыруларын дөваларга булыша.

“ТАТАРЧА БАШВАТКЫЧЛАР” газетасында үткөрелгән конкурсларда катнашу шартлары

Газетаның 1 нче битендә басылган башваткычтагы ачкыч сүзне +79196332519 номерына СМС белән язып жибәергә кирәк. Жиңүче жирәбә белән билгеләнә һәм аңа музыкаль CD диск бирелә.

Газетаның 8 нче битендәге рәсемдә сурәтләнгән жиләк-жимеш исемен дә +79196332519 номерына СМС белән язып жибәергә кирәк. Жиңүче жирәбә белән билгеләнә һәм аңа DVD фильмлы диск бирелә.

Ике конкурс жавабын бер үк СМС белән язарга мөмкин. Шулай ук исем-фамилиягезне дә язарга онытмагыз. Телефон номерынан бер генә СМС кабул ителә һәм бер кеше конкурста бер генә тапкыр катнаша ала. Бер үк кешенең төрле телефон номерларынан жибәерелгән СМС җаваплары кабул ителми. Конкурста жиңүчеләрнең исемнәре алдагы санда басылачак.

Очкыч	... ярымутравы	Юлдан язу	Татар халык җыры	Нотык сөйләүче	Чалбар (элек)	Юыласы киём
Ашлык чөчү өчен савыт (элек)	Төньяк Америкадагы дәүләт	Совет (элек)	Хәрби дәрәжә	Елкы	Сугыш, алыш	Нефть ташучы судно

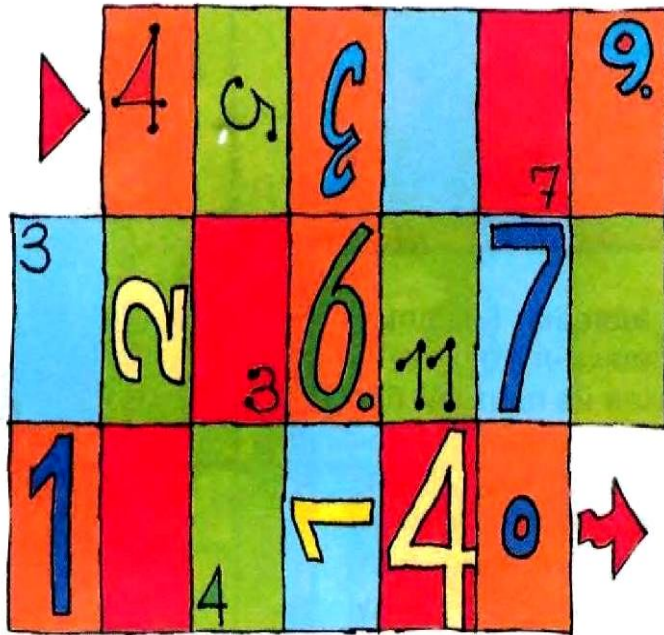
				Ә/Ө	Й/К	Ә/Ү	Л/М	И/Ә				
			Е/У		Ә/Ө		Е/И		А/У			
		А/И	П/Р	В/Г	А/Е	М/Н	С/Т	И/Е	Л/Н	А/У		
	А/У		А/О		Ф/Ш		Л/Р		Г/Д		Ф/Х	
О/А	Р/С	У/А	К/Л	О/Ы		О/У		В/Д	А/О	Б/Г	И/О	Н/Т
Ф/Х	У/А	П/Р		Ф/Ш	А/Е	Х/Ш	К/М	А/И		А/О	М/Н	А/И
М/Н		С/Т	А/Е	Т/Х		А/И		П/Р	О/У	Р/Т		Х/Ч
А/У	Х/Ч	О/Ы		У/Ы	Р/Ш	С/Т	А/И	М/Н		И/У	П/Р	А/У
К/М	И/Й	С/Ш	Е/И	Р/Т		О/У		А/У	К/Л	П/Р	А/У	П/Р
	У/Я		В/Г		Х/Ч		Ф/Ч		А/И		М/Н	
		Б/В	Е/И	Н/Р	А/Е	С/Т	О/У	И/Ә	Л/Н	И/А		
			Т/Х		Б/Г		Е/И		Ә/Ү			
				Б/Д	И/У	М/Р	Л/Н	Ә/Ү				

**Әлеге кроссвордның шакмакларына язылган ике хәрефнең берсен
файдаланып, сүзләр төзөргә кирәк.**

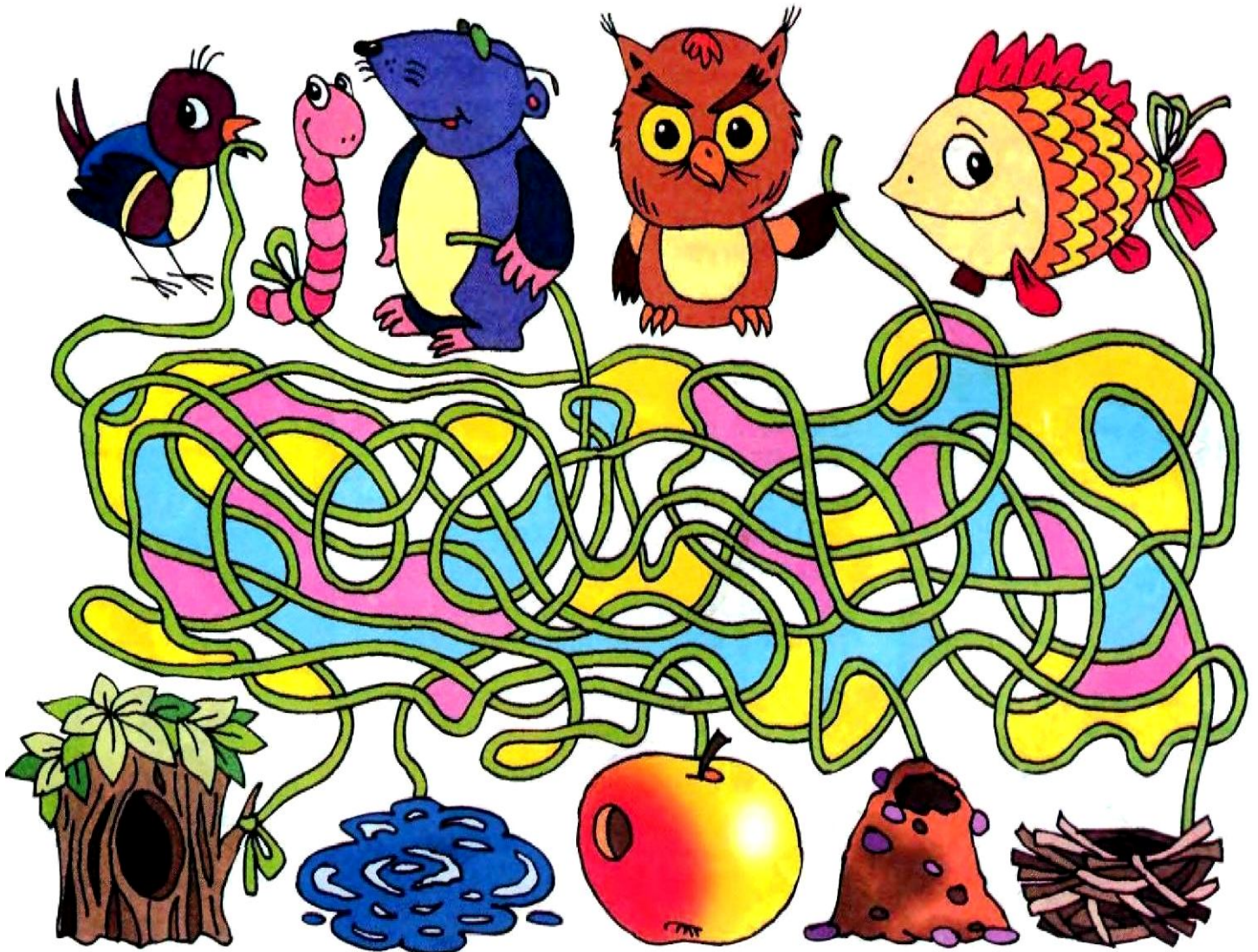
Төс	Әмәл, ысул	Ярымүткәргеч	Ачу килү	Сагыз	Токмач төре	Юешлөтү	
Сум, тиен	Попов ачышы	Сан	Слива төре	Чокырлы урын	1/100 га	... чык (үсемлек авыруы)	Мылтык- тан ...

Йөз	Телнең сүзлек байлыгы	Яшь егет	Мохтажлык	Тавыклар ятагы	... Ибраһимов (жырчы)	Исән-имин
Маска	Нота	Шәриф ... (язучы)	Аек хәлгә килү	Хатын-кыз киеме	Салмак	Юлбасарлар башлыгы

20 очко җыеп, финишка барып җит.

Гном кайсы мәсьәләләргә дәрәҗә җавап биргән?

Кемнең кайда яшәвен ачыкла.

УЗГАН САНДА БАСЫЛГАН БАШВАТКЫЧЛАРНЫҢ ЖАВАПЛАРЫ

1 БИТ. Ачкыч сүз – композитор

2 БИТ. Горизонталь буенча: ташкабак, рота, транс, аксакал, фа, клуб, үр, урман, АИ, ыштыр, ас, зур, он, капка, По, уй, кавын

Вертикаль буенча: такта, карбыз, кул, шук, трап, буа, пот, артык, срок, бор, акыру, “Ан”, ата, рас, кан, ми, Ай, шалкан, сабын

Елан-кроссворд: бал, балта, такы, кыса, Сара, Радик, диктор, торба, банан, нанай, айва, ваза, залим, лимон, он

3 БИТ. Горизонталь буенча: 1. Баку 3. әрем 5. идән 7. рам 8. уен 9. Сиам 11. руза 13. шарт 15. Урал 17. атау 19. Сара 21. Ока 22. аек 23. Апас 25. кран 27. елга 29. өрек 31. усал 33. болт 35. олы 36. оек 37. куян 39. шаян 41. ачык 43. куак 45. утын 47. ашуг 49. ашы 50. ими 51. аран 52. маис 53. ятма

Вертикаль буенча: 1. барс 2. урам 3. әмер 4. муза 5. инеш 6. Нант 10. ияр 12. урт 14. Рур 15. Урда 16. Лаос 17. абак 18. уран 19. сәке 20. алка 24. пар 26. рус 28. гөл 29. өзек 30. клон 31. узыш 32. Лион 33. бака 34. тояк 38. ушу 40. акт 42. ыру 43. кара 44. клан 45. ужым 46. Наис 47. Азия 48. гала

4 БИТ. 1 юл: талкыш, таллык, тарлык, тормыш, Кормаш, курган, булган, Балкан, калкан, кулбаш, тузбаш, тузган, сулган, салмак, касмак;

2 юл: чарлак, чуртан, куштан, кышлак, тышлык, ташкын, капкын, капчык, карчык, каргыш, байгыш, байлык, башлык, бушлык, дуслык;

3 юл: бүләк, бүлек, бүрек, барак, карак, көрәк, сөзәк, сузык, кунык, кунак, буран, борын, колын, калын, салым

5 БИТ. Кәрәзле кроссворд җаваплары: чәер, елга, үгез, ызан, нота, рапс, асма, сүрә, арыш, адаш, пәке, Әмир, Әлки, лама, иман, кашу, арык, сыкы, алгы, “Идел”, шивә, Кави, саба, дага, каеш, аваз, ваза, абак, адым, какы, азан, азот, кино, имән, сәке

Елан-кроссворд: 1. сал, салам, амбир, пират, атлас, лассо, сонет, нетто, тояк, якташ, ташбаш, башлам, лампа, па

2. да, дала, лапас, паста, тарих, Рихтер, терсәк, сәке, егәр, Гәрәй, әйбәт, бәти, ишәк, Шәкүр, үр

6 БИТ. Горизонталь буенча: 1. карлыгач, самавыр 2. лимон, басу 3. Баулы, Мона, “Ан” 4. марал, Гана 5. риал, тал, тирада 6. катык, каза, ияк 7. ми, курс, Рейн 8. акт, имана, жыл 9. Ма, шат, су, тасма 10. чәшке, ас, ректор 11. Ык, иваси, бат, апа 12. тар, даим, Ирак 13. па, арка, “СТС” 14. Алуш, бәйге 15. үр, бра, амбар 16. ачкыч, саз, на

Вертикаль буенча: А. кабартама, чыршы Б. икмәк, үч В. учак, таш, парк Г. лак, китап Д. ылыс, Туишева Е. тырма, арыш Ж. ал, максат, бу З. чимал, “Аида” И. Мор, класс, арба К. соната, бикә Л. анализ, “Рамай” М. раритет, газ Н. абага, елак, исем О. ванадий, старт П. ыс, наян, Мопассан Р. руда, тарак, Ра

7 БИТ. Горизонталь буенча: 5. сарык 6. штраф 10. бант 11. алтын 12. Альп 13. басу 15. Прага 17. Сара 18. имана 19. абага 23. имән 24. латыш 25. нота 26. таяк 28. абыну 30. какы 31. парча 32. саран

Вертикаль буенча: 1. карт 2. кына 3. утын 4. каба 7. табак 8. утрау 9. Пьеро 14. Усман 15. пенал 16. Айбаш 17. суган 20. амбар 21. откыр 22. этика 27. куак 28. Арча 29. учак 30. кран

Елан-кроссворд: 1. тар, тармак, максат, сатин, иннек, нектар, Тарту, тупас, пассаж, сажин, Инсаф, Сафия, ия

2. су, суган, Ганди, дивар, варвар, варис, иске, кедр, драма, Амаду, дуэль, Эльба, багана, Гана

8 БИТ. Горизонталь буенча: виноград, ре, оят, ук, слайд, гарасат, темп, акр, сумала, аша, каре, “Ту”, торр, ро, кабан, бар, груша

Вертикаль буенча: “Варяг”, алма, ир, Ока, РТР, ат, ар, ае, ромб, гроссмейстер, ялап, ринг, аstat, мал, руда, лат, чек, слива, урама

Елан-кроссворд: кап, ит, капитан, ананас, “Ан”, аскы, кырау, Рауза, залим, лимит, ИТАР, артыш, тышкы, кысыр, сыр

9 БИТ. Горизонталь буенча: Ютазы, атмосфера, апара, оклад, тар, финал, ипи, Али, тәм, кит, нокта, иза, Анапа, Натан, космонавт, алмаз

Вертикаль буенча: атака, апа, инә, арата, утар, пион, Афина, трос, әмәл, “Уникс”, Зифа, онта, олтан, урак, айва, лимит, тап, зал, диван

Елан-кроссворд: 1. кар, кармак, макака, Акаев, Европа, ро, парик, рикша, шаман, манто, тору, “Рубин”, бинт, таз, аз

2. кыш, кышлак, лакмус, муссон, соната, атама, матур, турнир, нирвана, Ван, анар, нарат, ат

10 БИТ. Горизонталь буенча: трамвай, ЛОР, каз, акт, Руанда, ук, нугай, ни, метро, ки, рок, им, фән, ун, Ркаил, тмин, ку, троллейбус, аир, асу, пан, нектар

Вертикаль буенча: тукран, Ифрат, ау, икмәк, арзан, на, ом, ислам, Влад, Ли, Кант, керпе, тай, туй, ак, угор, му, бант, “Ка”, омнибус, йөк, су

Елан-кроссворд: көз, көзге, гена, намус, Муса, ажур, журнал, Наласа, асаба, басу, сука, “Камаз”, мазут, утау, ау

12 БИТ. Горизонталь буенча: кәбестә, нарат, үрдәк, бака, иләк

Вертикаль буенча: карандаш, тарак, таракан, салат, ат, үрмәкүч, күч, шар, әби, шакмак, сандык

